

زردی نوزادی:

زرد شدن رنگ پوست نوزاد را زردی نوزادی می‌گویند که از مسائل شایع دوران نوزادی است.

علت ایجاد زردی نوزادی:

- بیلی‌روبین، یک رنگدانه است که از محصولات نهایی تجزیه گلبول‌های قرمز است. اگر مقدار آن به هر دلیل در خون بالا برود موجب رسوب در پوست شده و آن را زرد می‌کند. **ابتدا پوست صورت، سپس شکم و بعد پاها زرد می‌شوند.**
- از طرف دیگر، کبد نوزاد که مسئول تبدیل این ماده به شکل غیر سمی آن می‌باشد تا این ماده از بدن دفع گردد، هنوز به حد کافی تکامل پیدا نکرده است و کارایی مناسب را ندارد.
- علت دیگر زردی نوزادی این است که: نوزادان در روزهای اول زندگی، ماده مدفوعی قیری رنگی، دفع می‌کنند که حاوی مقادیری بیلی‌روبین است. در صورتی که مقدار دفع مدفوع نوزاد کم باشد، این ماده دفع نشده و زردی بیشتری وجود خواهد داشت.

عوامل دیگری هم باعث تشدید زردی در نوزاد می‌شود:

- ناسازگاری گروه خونی مادر و نوزاد
- نارس متولد شدن نوزاد
- جنس پسر

- وجود کبودی (خونمردگی در پوست و قسمت‌های مختلف بدن)
- گرسنگی
- نوزاد متولد شده از مادر دیابتی
- نوزادانی که کم‌کاری تیروئید دارند
- سابقه زردی از فرزندان قبلی خانواده
- عفونت‌های نوزادی از قبیل: عفونت‌های ادراری می‌تواند باعث تشدید زردی در نوزاد شود.
- زمانی که میزان این ماده خیلی بالا برود، از سد خونی مغز گذشته و در قسمت‌های خاصی از مغز نوزاد رسوب می‌کند که معمولاً غیر قابل برگشت است و باعث بروز عوارض و معلولیت‌هایی در نوزاد می‌شود.
- گاهی اوقات زردی نوزاد در ۲۴ ساعت اول بعد از تولد رخ می‌دهد. این زردی اغلب به علت ناسازگاری خونی مادر و جنین به وجود آمده و خطرناک است.

برخورد اولیه با زردی:

اگر ظاهر نوزاد زرد شد، هرچه سریع‌تر به پزشک مراجعه کنید تا با انجام آزمایش خون، میزان زردی مشخص گردد. برای تشخیص زردی نوزادی، رنگ نوزاد کمک می‌کند. در صورت زردی پوست کف پا، زردی نوزادان بسیار بالاست و احتمالاً نیاز به تعویض خون دارد. **پوشاندن لباس سفید در تشخیص کمک می‌کند.**

عوارض زردی شدید نوزادی:

عوارض زردی شدید در نوزادان ممکن است به صورت جسمی یا ذهنی بروز کند. در شروع این عوارض ممکن است شامل خواب‌آلودگی، خوب شیر نخوردن، تحریک‌پذیری شدید، و تضعیف عکس‌العمل‌های طبیعی نوزاد باشد.

با پیشرفت عارضه، علائم دیگری نظیر: عقب رفتن سر، برآمدگی ملاح، پیچ خوردن اندام‌ها و انحراف صورت و گریه‌های بلند و جیغ مانند؛ و در موارد خیلی شدیدتر: تشنج، اسپاسم عضلات (سفتی عضلات) بروز کند و ممکن است تا آخر عمر عوارض **اختلالات حرکتی، تشنج، فلج مغزی، اختلالات تکلم و عقب‌ماندگی ذهنی و ناشنوایی** را به همراه داشته باشد.

خطرات زردی شدید در نوزاد:

از جمله عوارض زردی شدید درمان نشده: بیماری و ضایعه عصبی است که ابتدا، نوزاد خواب‌آلوده و شدیداً تحریک‌پذیر می‌باشد و به تدریج شیر خوردن نوزاد مختل و در نهایت به برآمده شدن ملاح و تشنج منجر می‌گردد.

درمان:

بسیاری از نوزادان با **زردی خفیف** احتیاج به هیچ درمان خاصی ندارند و ممکن است با شیردهی منظم و صحیح و پیگیری میزان زردی توسط پزشک معالج، میزان زردی کاهش یافته و نیاز به اقدام دیگری نباشد.

دانشگاه علوم پزشکی تهران
قطب جامع علمی طب کودکان
بیمارستان مرکز طبی کودکان
(واحد آموزش سلامت)

زردی در نوزادان

بیمارستان آموزشی درمانی پژوهشی مرکز طبی کودکان:
آدرس: تهران، انتهای بلوار کشاورز، خیابان دکتر محمد قریب، جنب
بیمارستان امام خمینی (ره)، پلاک ۶۲ مرکز طبی کودکان
وبسایت بیمارستان: (آموزش به بیمار)
<http://chmc.tums.ac.ir>

دادن موادی نظیر کره، ترنجبین و سایر داروهای گیاهی یا خانگی نه تنها تأثیری در کاهش زردی ندارد، چه بسا ممکن است مشکلاتی را نیز به بار بیاورد.

۴- دادن آب قند به نوزاد، نه تنها ت در کاهش زردی او تأثیر ندارد، بلکه به علت پُر شدن معده نوزاد و احساس سیری کاذب که در او به وجود می‌آورد، باعث کاهش تمایل او به شیر خوردن و محروم ماندن از شیر مادر - که منبع اصلی انرژی اوست - شده و در نتیجه موجب تشدید زردی در نوزاد می‌شود.

۵- موقع نوردرمانی، چشم‌ها و ناحیه تناسلی نوزاد را کاملاً بپوشانید.

۶- علت زمینه‌ساز زردی نقش مهمی در عود زردی دارد، در نوزادانی که عامل زمینه‌ساز زردی برطرف نشده و ادامه دارد، ممکن است پس از درمان و کاهش زردی، مجدداً با قطع درمان، زردی برگشت کند. بر این اساس توصیه می‌شود که پس از ۲۴-۴۸ ساعت از قطع فتوتراپی، مجدداً توسط پزشک معالج ویزیت شود.

۷- توجه به گروه خون و RH مادر و نوزاد (که در صورت مغایرت و با نظر پزشک معالج، آمپول روگام حین بارداری و پس از زایمان تجویز می‌شود). برای کنترل و کاهش بروز عوارض زردی مهم و باعث پیشگیری است.

در مواردی که میزان زردی بالاتر باشد، درمان ممکن است به یکی یا هر دو مورد زیر نیازمند باشد:

۱- فتوتراپی (نور درمانی)

۲- تعویض خون

در صورت تشدید زردی و با صلاحدید پزشک معالج، تعویض خون برای پیشگیری از بروز عوارض زردی شدید انجام می‌شود.

عوارض فتوتراپی (نور درمانی):

- ✓ مدفوع شل (تغییر رنگ مدفوع نوزاد به سبز رنگ)
- ✓ کم‌آبی بدن نوزاد
- ✓ بالا رفتن درجه حرارت بدن

توجهات خاص مادر:

دادن شیر مادر به نوزاد، به‌طور مکرر، بهترین کاری است که می‌توانید انجام دهید. (البته زمانی که زردی نوزاد خیلی شدید نباشد). چشم‌بند نوزاد را باز کنید و با نوزادتان تماس لمسی و چشمی برقرار کنید و با او صحبت کنید.
رژیم غذایی مادر تأثیری در تشدید زردی نوزادی ندارد، بنابراین هیچ محدودیتی در رژیم غذایی مادر شیرده از نظر زردی وجود ندارد.